

בית האופרה המפואר ועמוס המסורת של וינה, בירת אוסטריה, מפורסם בשמרנות אמניו, בכך שלא האמנים שולטים בבית המרשים שניצב במרכזה של עיר הוואלסים אלא המנהלה, וגרוע מכך, האיגודים המקצועיים של פועלי-הבימה, הזמרים, הנגנים והרקדנים. מי שמקבל על עצמו את תפקיד ניהול להקת הבאלט שם מסתכן, אם לא בחייו ממש, הרי בשפיות דעתו כאמן.

להקת הבאלט של וינה התאפיינה בשנים האחרונות ברקדנים מבוגרים מהממוצע בלהקות מסוג זה. רקדניה הוותיקים חוסמים את דרכם של הצעירים,

באופרה של פריס, הסיור לא יצא אל הפועל, משום שוועד הרקדנים טען, שסיור כזה קשה מדי ומאמץ מדי את הרקדנים....

בשנת 1990 עזב ברונר את וינה ועבר לנהל את התיאטרונים העירוניים של גראץ. מאז התחלפו בווינה מנהלי באלט בתדירות רבה.

סטריפלינג מאוסטרליה לנהל את באלט וינה. אבל גם כהונתה הסתיימה עד מהרה.

החל בעונה הנוכחית (1995/6) תפס את הגה הניהול האמנותי בווינה כוריאוגרף צעיר, שנולד בשנת 1961 בוורונה (עירם של רומיאו ויוליה), רנאטו זאנלה.

זאנלה הגיע למחול האמנותי כשהיה כבר כבן 18, אחרי קריירה קצרה אבל מוצלחת כשחקן כדורסל. אחרי שסיים את התיכון הוא יצא ממולדתו לצרפת, ולמד באלט אצל רוזלה הייטאוואר בקאן שבריביירה הצרפתית. בשנת 1982 התקבל כרקדן מהשורה לבאלט של העיר באזל. מאז 1985 רקד

ממגרש הכדורסל

לבאלט האופרה הממלכתית של וינה

והמנהל הכללי של בית האופרה לא מייחס חשיבות רבה למנהל האמנותי של להקת הבאלט הביתית שלו. עד לפני שנים מעטות, היה מעמדו של מנהל הבאלט כזה של מנהל השירותים הטכניים של הבית או ראש התאורנים (שהם רבים מהרקדנים...).

בשנות השמונים ניסה המנהל האמנותי של הבאלט אז, גרהארד ברונר, לשנות את המצב. הוא לחם כארי על זכותו להזמין כאורחים כוריאוגרפים כקיליאן, מקמילן ורובינס, ונורייב הוזמן לביים את הבאלטים הקלאסיים הגדולים, כגון "היפהפייה הנמה". כשמאמציו להעלות את הבאלט הווינאי לרמה בינלאומית נשאו סוף סוף פרי, והלהקה הוזמנה לסדרת מופעים

מאת ג'ורא מנור

הבאלרינה הרוסית הגדולה, אלנה צירנישבה עשתה שם שנתיים, עד שהתברר שהיא רקדנית מצוינת אבל אין לה מושג בניהול אמנותי. אחריה באו אן ויליאמס, שניהלה חזרות בשטוטגרט ושה עם בעלה ג'אן

בשטוטגרט. הוא המשיך לרקוד גם אחרי שהחל ליצור באלטים משלו, ובשנת 1993 התמנה לכוריאוגרף בית בשטוטגרט.

עבודתו הראשונה היתה בגדר חוצפה של ממש. הוא יצר באלט, שאת התפקידים הראשיים שלו רקדו לא פחות מהמנהלת האמנותית, מרסיה היידה, והרקדן הגדול ריצ'רד קרייגון. המחול עסק - כפי שהיה ברור לכל מי שהכיר את היחסים בלהקה מקרוב - בחייהם הפרטיים המסובכים של השניים. מפליא ששני כוכבים אלה הסכימו להירתם לעבודה שחשפה אותם אישית על הבימה, אבל ההימור הצליח, הבאלט של זאנלה היה מבריק. אחרי זאנלה באה עבודה נוספת שלו לשטוטגרט, למוסיקה מאת מוצרט, שהעניק ליוצר הצעיר בימה לכוריאוגרפיה מרתקת.

בד בבד עם עבודתו בשטוטגרט הוזמן זאנלה ללהקות באלט אירופיות נוספות, ביניהן הבאלט המלכותי של שוודיה, וגם בווינה הוא זכה להצלחה.

"פיסות אדמה"
כור: רנאטו זאנלה
"PIECES OF EARTH"
CHOR.: RENATO ZANELLA
PHOTO: HANS GERRITSEN

כאלט שטוטגרט, "המקום הריק"
 כור: רנאטו זאנלה
 "EMPTY PLACE"
 CHOR.: RENATO ZANELLA

**העונה הראשונה
 של זאנלה בווינה
 נפתחה בתנופה
 גדולה. כנראה
 נחוץ היה
 כוריאוגרף צעיר
 ויצירתי, כדי לנער
 את האבק
 מהבאלט של
 האופרה
 האוסטרית. אולי
 הוא הנסיך שיעיר
 בנשיקה (או
 בחבטה....) את
 היפהפייה הנמה
 של וינה**

הוסכם שזאנלה והלהקה יופיעו מלבד בבית האופרה עצמו גם במסגרת "האופרה העממית", בתיאטרון שכרגיל מבצעים בו הפקות מסחריות של מחזות זמר.

העונה הראשונה של זאנלה בווינה נפתחה בתנופה גדולה. כנראה נחוץ היה כוריאוגרף צעיר ויצירתי, כדי לנער את האבק מהבאלט של האופרה האוסטרית. אולי הוא הנסיך שיעיר בנשיקה (או בחבטה....) את היפהפייה הנמה של וינה.

לרנאטו זאנלה יש חוצפה והעזה, כך שלפעמים עבודותיו זוכות לא רק לתשואות, אלא גם לקריאות בוז ולביקורות גומזות. הבאלט באורך מלא הראשון שלו נוצר למוסיקה מאת המלחין הישראלי ריצ'רד פארבר, עם קרייגון בתפקיד הראשי, "האיש בצל" שמו. זה היה מופע מביך, העלילה בלתי מובנת, המוסיקה נשמעה למבקרים נדושה, בקיצור - כישלון של ממש. עוד גרוע מכך היה גורלו של ערב שלם נוסף של זאנלה, הפעם סביב עלילותיה של המרגלת מאטה הארי.

אבל זאנלה אינו מתיימש בקלות. הוא המשיך ליצור במשנה מרץ והוכיח שיכולתו ליצור כוריאוגרפיות משמעותיות ומרתקות בעינה עומדת. הצד החלש של עבודותיו הארוכות היתה הדרמטורגיה, ולא הכוריאוגרפיה.

לא מכבר ראינו בתל אביב את יצירתו "מקום ריק", בביצוע רקדני שטוטגרט, ומחול זה התגלה כמעולה וחדשני.

למעבר של זאנלה לווינה קדמו מאבקים גדולים, כי הוא לא הסכים לקחת על עצמו את המשימה הכמעט בלתי אפשרית, מבלי שיובטחו לו תנאים מינימליים. הוא דרש להעביר לגמלאות כמה מהרקדנים הוותיקים, להעניק להנהלת הבאלט מידה גדולה של אוטונומיה, ובעיקר להגדיל את מספר המופעים של הלהקה, שלא היתה מופיעה אפילו פעם אחת בשבוע במשך העונה.

